

Vlastní hodnocení škol zveřejněné ve výroční zprávě školy poskytuje ČŠI důležitý zdroj informací pro externí hodnocení škol. Informace z vlastního hodnocení škol (ve výročních zprávách škol) jsou analyzovány a zahrnuty do výročních zpráv o stavu vzdělávací soustavy, které jsou zpracovávány ČŠI.

Školám je nabídnuta podpora v provádění vlastního hodnocení prostřednictvím nástrojů a metodických materiálů v rámci projektu „Cesta ke kvalitě“, jehož účelem je pomáhat školám s vlastním hodnocením.

V hodnocení školy je větší pozornost věnována vedení školy

Je zřejmé, že proces vlastního hodnocení školy je výrazně závislý na schopnosti ředitele stimulovat zaměstnance, mobilizovat zdroje a zajistit vhodné vzdělávání a podporu. Inspekční zjištění také zdůraznila důležitost vedení pracovníků. Ředitelé škol jsou vnímáni jako důležití činitelé v průběhu inspekce, mají přímou odpovědnost za průběh vlastního hodnocení a za externí evaluační procesy. Ředitelé nesou hlavní odpovědnost za to, že výsledky inspekce jsou sděleny dalším partnerům a její doporučení jsou akceptována. To je součástí zodpovědnosti ředitele školy v širším kontextu autonomie škol. Inspekční kritéria se v samostatné oblasti hodnocení přímo vztahují k řízení a vedení školy.

Výzvy

Zdá se, že externí hodnocení školy klade jen malý důraz na zlepšení školy

Výzvou pro Českou republiku je skutečnost, že současné externí hodnocení školy prováděné ČŠI se soustřeďuje na to, jak jsou dodržovány právní předpisy, jak jsou naplňovány školní vzdělávací programy a jejich soulad s rámcovými vzdělávacími programy. Odpovědnost je sledována vzhledem k dodržování právních předpisů více než vůči podpoře zlepšování školy. Je to tedy spíše zjišťování souladu s předpisy než zlepšování kvality. Odráží to specifickou roli ČŠI v procesu hodnocení škol vymezenou ve školském zákoně a v prováděcích právních předpisech. Metodická pomoc je poskytována jenom „slabším“ školám, tj. těm, které nesplňují minimální standardy stanovené zákonem. Ve školách, které to nejvíc potřebují, se neklade dostatek důrazu na strategie pro zlepšování kvality výuky a na výsledky žáků. Zdá se, že je zde také nestejná kapacita škol ve schopnosti využít výsledků externího hodnocení škol. Negativní hodnocení školy má jen málo důsledků. To znamená, že dokonce i když jsou školy hodnoceny jako rizikové, je na ně vyvíjen malý tlak, aby aktivně pracovaly na zlepšování.

Navíc se projevuje nedostatečné vedení ze strany ČŠI nebo MŠMT v tom, co povede ke zlepšení školy, a malá pozornost je věnována identifikaci a rozšiřování příkladů dobré praxe, čehož by bylo možno využít k podpoře zlepšování výuky ve školách s nižším výkonem. K tomu přistupuje i nedostatečná komunikace mezi školami navzájem. Není zcela zřejmé, zda současný výzkum efektivní výuky, efektivity a zlepšování školy se využívá při tvorbě inspekčních kritérií nebo zda vede k vytváření podpůrných nástrojů pro učitele a školy. Je třeba posílit další vzdělávání zaměřené na využití výsledků výzkumů a dalších dat o výsledcích žáků při vytváření koncepčních záměrů školy, sledování rozvoje školy a plánování dalšího zlepšení. Školy by měly být instruovány v tom, jak sledovat a zmenšovat rozdíly v kvalitě výuky v rámci jedné školy, ve výsledcích žáků v různých předmětech nebo skupinách žáků. Jedním ze způsobů, jak zlepšit standardy, jsou externí mechanismy identifikující školy, kde jsou výsledky žáků slabé a ve vztahu k rovnosti značně rozdílné.